

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

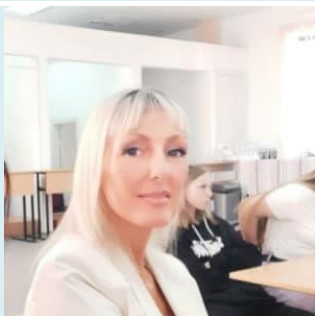
ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань	12 Інформаційні технології
Шифр та назва спеціальності	123 Комп'ютерна інженерія
Назва освітньо-професійної програми	Комп'ютерні мережі та Інтернет
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Факультет	Інформаційних технологій та кібербезпеки
Кафедра	Соціально-гуманітарних наук
Статус навчальної дисципліни	ОК 5 ОПП «Комп'ютерні мережі та Інтернет»
Форма навчання	Денна

Викладач

Пальчинська Мар'яна Вікторівна
petrovamaria2009@gmail.com

Ворніков Віктор Іванович
vornikovvictor6@gmail.com

В.о. завідувача кафедри соціально-гуманітарних наук, доктор філософських наук, професор, магістр психології

доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки,

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	Дисципліна «Філософія» має міждисциплінарний характер. Вона інтегрує, відповідно до свого предмету, знання з таких освітніх і наукових галузей: соціальна філософія, історія, психології, соціології, соціальна психологія. Навчання спрямовано на:
------------------------	---

	<p>1) формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про феномен «філософії як науки», зокрема знання методології та технологій філософського пізнання, а також чинників, що впливають на цей процес;</p> <p>2) розвиток навиків та умінь сприйняття та створення уявлення про світ; приймати рішення в умовах невизначеності;</p> <p>3) формування та розвитку філософсько-наукових ідей, концепцій давнини та сучасності; дослідження основних принципів, законів та категорій діалектики; історичні зміни форм співвідношення буття та духовності, матерії та духу, закони і форми мислення та пізнання: обґрунтування культурно-цивілізаційного розвитку людства.</p>
Мета дисципліни	Формування у здобувачів сучасного мислення та спеціальних знань у просторі філософського світогляду та світорозуміння; набуття умінь та формування методологічних компетенцій, необхідних для практичного застосування набутих знань, для практичного відношення до майбутньої діяльності.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-6. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК-9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
Результати навчання	<p>ПРН-4. Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.</p> <p>ПРН-8. Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей.</p> <p>ПРН-14. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.</p> <p>ПРН-19. Здатність адаптуватись до нових ситуацій, обґрунтовувати, приймати та реалізовувати у межах 3 компетенції рішення.</p> <p>ПРН-20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.</p>
Обсяг дисципліни	Загальний обсяг дисципліни: 4 кредитів ЄКТС (120 годин). Для денної форми навчання: лекції – 30 годин, практичні заняття – 14 годин, самостійна робота – 76 годин.
Форма підсумкового	

контролю	Залік
Терміни викладання дисципліни	Дисципліна викладається у 2-му семестрі (1–18 тижні)

Програма дисципліни

Тема 1.	<p>Філософія, її статус, структура та роль у житті людини та суспільства.</p> <p>Становлення філософії як форми суспільної свідомості. Предмет і джерела філософського знання. Специфіка і структура філософського знання. Функції філософії. Підстави різноманітності філософських систем та вчень. Матеріалізм та ідеалізм – основні напрямки розвитку та побудови філософських систем. Основні форми матеріалізму: наївний матеріалізм древніх (Фалес, Анаксимандр, Анаксагор, Геракліт та інші); механічний, метафізичний матеріалізм XVI-XVIII ст. (Ф. Бекон, Д. Локк, П. Гольбах та інші); діалектичний матеріалізм, створений у середині XIXст. (К. Маркс, Ф. Енгельс).Різновиди ідеалізму: об’єктивний, який вважає, що природа є продуктом певного об’єктивного, незалежного від людей духовного начала (світу ідей – Платон; світового духу Г.-В.-Ф.Гегель; духовної субстанції монада – Г.В. Лейбниц), а також суб’єктивний, що вважає світ породженням людської свідомості (Д. Берклі, Д. Юм).</p>
Тема 2.	<p>Особливості культури та типи філософського мислення Стародавнього Сходу та Заходу.</p> <p>Становлення філософії Стародавньої Індії. Розвиток матеріалістичної думки у концепціях чарвака, вайшешика. Сутність буддизму, людина як об’єкт психологічного пізнання, сутність теорії страждань. Розвиток ідеалістичної думки Стародавнього Китаю. Конфуціанство, вчення про закон неба, етична концепція, особливості освіти. Формування концепції даосизму. Сутність загального закону розвитку природи. Філософські типи мислення Стародавньої Греції, формування наївного матеріалізм: вчення про першооснову; ідея води, вогню, апейрона, повітря. Атомістична концепція Левкліпа-Демокріта. Вчення про будову світу. Розвиток ідеалістичної думки у концепціях Сократа, Платона, Арістотеля. Сутність сократівського методу пізнання, вчення Платона про світ ідей, вчення Арістотеля про загальну картину світу, про співвідношення форми та змісту, його етична концепція.</p>
Тема 3.	<p>Філософія Нового часу.</p> <p>Релігійно-ідеалістична спрямованість філософії феодального суспільства, сутність концепції творення світу – основа онтології, а сутність відкриття – основа гносеологічної концепції. Патристика: становлення принципу геоцентризму. Схоластика: вчення Ф. Аквінського про доказ буття Бога та співвідношення віри та розуму. Боротьба номіналізму та реалізму. Розвиток матеріалістичних ідей в концепціях Р. Бекона, Д. Скота, У. Оккама.Антропоцентризм та гуманістичний світогляд епохи Відродження. Вчення М. Кузанського про картину космосу. Розвиток природознавчих ідей, формування геліоцентричної картини світу. Обґрунтування сутності громадянського суспільства в концепціях М.Макіавеллі, Ж. Бодена, Т. Мора, Т. Кампанеллі. Естетичні погляди Леонардо да Вінчі, Мікеланджело. Особливості розвитку філософії Нового часу, її зв'язок з природознавством. Становлення нової форми матеріалізму – механічної, метафізичної. Експлікація матерії. Розвиток ідей сенсуалізму у пізнанні світу (Д. Локк). Становлення вчення про метод та методологію наукового</p>

	<p>пізнання (Ф. Бекон, Р. Декарт, І. Ньютон). Ідеологія просвітництва (Ж.-Ж. Руссо). Становлення дуалізму (Р. Декарт). Вчення Лейбніца про загальну картину світу. Монадологія. Особливості раціоналізму Лейбніца. Становлення та розвиток вчення суб'єктивного ідеалізму. Спроби Д. Берклі спростувати матеріалізм, з'ясувати відчуття як джерело людських знань. Вчення Д. Юма про дійсність, як причину людських вражень. Агностицизм Д. Берклі та Д. Юма</p>
Тема 4.	<p>Філософська думка України. Становлення філософської думки в Києво-Могилянській академії, її релігійна спрямованість вчення. Вчення Ф. Прокоповича, М. Козачинського та інших про будову та склад матерії. Проблема людини в цій філософії. Вчення Г. Сковороди про три світи: макросвіт, мікросвіт та символічний світ. Дуалізм та пантеїзм Г. Сковороди. Концепція пізнання, її спрямованість на людину, що пізнає саму себе. Концепція «спорідненої» праці як перетворення праці зі способу життя як найпершої життєвої потреби, що сприяє щастю людини. Ідеалістична філософія П.Д. Юркевича. Вчення про ідею, як незмінну сутність речей. Ідея як основа, закон, норма явищ. Концепція пізнання. Розвиток та поглиблення вчення. Сковороди про людину та її сутність. Обґрунтування «філософії серця». Критика П. Юркевичем антропологічного принципу Л. Фейєрбаха та М. Чернишевського</p>
Тема 5.	<p>Основні течії сучасної західної філософії. Неопозитивізм та його історичні форми. Зв'язок неопозитивізму з успіхами математичної логіки, її застосування до дослідження основ математики (Г. Фреге, Б. Рассел, А. Уайтхед). Логічний аналіз філософії Л. Вітгенштейном. Сутність принципів верифікації та конвенціоналізму. Філософія як логічний аналіз мови науки. Розвиток ідей постпозитивізму І. І. Лакатосом, Т. Куном, П. Фейєрабендом. Неотомізм – відродження і модернізація концепції Ф. Аквінського. Нове вчення про дійсність та можливість. Проблема взаємодії особи та суспільства (І. Бохенський, О. фон Нелл-Бройнінг). Екзистенціалізм. Джерела сучасного екзистенціалізму – вчення Августина, Паскаля, Кьєркегора. Класичний екзистенціалізм М. Хайденгера, К. Ясперса. Вчення про буття: «Буття в собі» та «буття для себе». Проблема свободи (Ж.-П. Сартр, А. Камю). Людина – як основний об'єкт пізнання. Вчення про науково-технічний прогрес як масовий спосіб переходу людства до «буття для себе».</p>
Тема 6.	<p>Розвиток вчення про буття та матерію в філософії та природознавстві. Філософське осмислення проблеми буття, форми буття: буття природи та її процесів; буття людини; буття ідеального; буття суспільних відносин. Розвиток вчення про матерію в історичних формах матеріалізму. Атрибутивні властивості матерії: сучасна наука про склад матерії. Рух як спосіб існування матерії. Форми руху матерії. Простір та час як форми існування матерії. Матеріальна єдність світу.</p>
Тема 7.	<p>Свідомість як вища форма відображення дійсності, її сутність та структура Розвиток форм відображення у науковому пізнанні. Поняття свідомості як вищої форми відображення дійсності, її структура, генезис свідомості. Суспільство – історичний характер свідомості. Свідомість та об'єктивація її діяльності. Свідомість та самосвідомість у структурі поведінки людини та її діяльності. Єдність свідомості та мислення. Функції мови. Свідомість та інтелект. Проблеми штучного інтелекту. Свідомість та кібернетика. Творча природа та соціокультурна розмірність свідомості.</p>

Тема 8.	<p>Суспільство як система. Моделі суспільств.</p> <p>Поняття суспільства. Філософські основи системних теорій суспільства. Розвиток суспільства як природно-історичний процес. Проблема спрямованості світової історії: лінійність, циклічність, хвилеподібність. Смысл історії. Сутність культурологічного підходу до пояснення історії людства. Соціальна детермінація культури. Формаційна парадигма у поясненні історії людства. Суспільство як цілісна система. Основні сфери життєдіяльності людини: матеріально-виробнича, соціальна, політична та духовна і їх взаємозв'язок. В</p>
Тема 9.	<p>Філософська антропологія. Проблема людини у філософії.</p> <p>Поняття філософської антропології та її основні стратегії осмислення людини. Уявлення про людину в історії філософської та наукової думки. Проблема походження людини, єдність природного та соціального у людині. Атрибутивні та альтернативні властивості людини, її сутність. Людина як біо-, соціодуховний феномен. Проекція людської реальності: індивід, особа, особистість, індивідуальність. Екзистенційно-аксіологічні параметри буття людини в світі. Культура як предмет філософського анамнезу. Соціальна детермінація культури. Структура і соціальні функції культури. Сутність культурної діяльності. Традиції та новації в історичній динаміці культури. Духовність і цінності як форми свідомості</p>
Тема 10.	<p>Суспільна свідомість та її структура.</p> <p>Поняття Свідомості. Природні передумови життєдіяльності людини і суспільства. Історичні етапи взаємодії суспільства і природи. Роль географічного середовища в житті та розвитку суспільства. Філософія та наука про сутність та перспективи сталого розвитку і коеволуції людини та біосфери. Соціально-екологічна стратегія природовикористання. Природно-екологічний детермінізм соціокультурного та цивілізаційного буття людства. Народонаселення як природна передумова життя і розвитку суспільства. Особливості взаємодії людства і природи в контексті техногенної культури та екологічні імперативи сучасної цивілізації. Екологічна культура та її роль у становленні постіндустріального суспільства. Духовно-екологічна цивілізація як ідеал та мета розвитку людства.</p>

Список рекомендованих джерел

1. Пальчинська М.В. Філософія. Навчальний посібник для підготовки до семінарських занять Одеса, Сімекс-прінт, 2020. - 206 с.
2. Ворніков В.І. Філософська пропедевтика. Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2013. 96 с.
3. Ворніков В.І. Історія філософії: Курс лекцій. Одеса, ОНАЗ ім. О. С. Попова. 2015. 232 с.
4. Vornikov V. The essential practice of philosophy: course / seminar description. Curriculum and lessons. Odesa: ONATC. 2018. 156 p.
5. Ворніков В.І. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Філософія» до виконання практичних завдань. Одеса, ДУІТЗ, 2023. 36 с.

Інформація про консультації

Щопонеділка у вересні-грудні 2023 року з 14³⁰ до 15³⁰ год., ауд. 227 – доц. Ворніков В.І., проф. Пальчинська

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином:
		для іспиту	для заліку		
90-100	A	Відмінно	зараховано	Нарахування балів	<p>Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну успішність (участь у практичних заняттях, виконання практичних завдань та контрольних робіт) – до 60 балів, за результати екзамену – до 40 балів.</p>
82-89	B	Добре			
74-81	C				
64-73	D	Задовільно			
60-63	E				
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання		
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Політика опанування дисципліни

Відвідування: Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен/залік) є обов'язковою. При проведенні занять в онлайн режимі, присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна.

Дотримання принципів академічної доброчесності: Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. У разі порушення здобувачем принципів академічної доброчесності робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно.

Умови зарахування пропущених занять: зарахування пропущених практичних занять здійснюється за умови виконання та захисту відповідних завдань.

Інші умови: Навчально-методичні матеріали дисципліни розміщені на платформі Moodle